Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2026-06-02
Ärendenummer HIG-2026-00103

Handläggare
Linnea Pousard
Telefon: 031-368 5299
E-post: linnea.pousard@higab.se

Remissvar motion samordning bekämpa och förebygga råttor (SLK-2026-00423).

Förslag till beslut

I styrelsen för Higab AB:

1. Att tillstyrka remissvaret och översända det till Stadsledningskontoret.
2. Att omedelbart justera ärendet.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har remitterat en motion från Toni Orsulic (M) och Hampus Magnusson (M) om att utveckla och tillsätta en samordnande funktion med ansvarig tjänsteperson för att leda, samordna och utveckla stadens arbete med att förebygga och bekämpa råttor i Göteborg.

Higab delar motionärernas bild av att råttor utgör ett problem i stadsmiljön och att frågan kräver ett långsiktigt och förebyggande arbete. Bolaget arbetar kontinuerligt med att förebygga och hantera råttproblem genom underhåll av fastigheter, åtgärder i ledningssystem, användning av smarta råttfällor samt genom riktade insatser vid identifierade problemområden.

Higab bedömer att det huvudsakliga arbetet med att förebygga och bekämpa råttor även fortsättningsvis behöver ske hos respektive fastighetsägare och verksamhetsansvarig. Bolaget ser därför begränsad nytta med att inrätta en ny samordnande funktion på stadsövergripande nivå. Däremot bedöms det finnas behov av tydligare ansvarsfördelning, informationsinsatser och kunskapsspridning mellan stadens förvaltningar, bolag, fastighetsägare och andra berörda aktörer.

Higab förespråkar att frågan hanteras inom befintliga organisationer genom utsedda kontaktpersoner och förstärkta informationsinsatser snarare än genom etablering av en ny samordnande funktion.

Remissvaret ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2026-09-25

Bedömning ur ekonomisk dimension

Råttor kan orsaka betydande kostnader genom skador på byggnader, ledningssystem och annan infrastruktur. För Higab innebär arbetet med att förebygga och åtgärda råttproblem kostnader kopplade till bland annat underhåll, rörbyten, relining, skadedjursbekämpning och installation av tekniska lösningar såsom smarta råttfällor.

Motionen innehåller inget förslag till finansiering av den samordnande funktion som föreslås. Det är därför oklart vilka ekonomiska konsekvenser förslaget skulle få för staden och Higab. Higab bedömer att den praktiska bekämpningen av råttor även fortsättningsvis behöver genomföras av respektive fastighetsägare, förvaltning eller verksamhetsutövare. Nyttan av en central funktion bedöms därför vara begränsad i förhållande till de resurser som skulle krävas.

God avfallshantering, underhåll av byggnader och ledningssystem samt minskad tillgång till föda kan bidra till att begränsa behovet av bekämpningsåtgärder. Bolaget bedömer att informationsinsatser, kunskapsspridning och tydliggörande av ansvar sannolikt kan ge större effekt till lägre kostnad än att inrätta en ny organisatorisk funktion.

Bedömning ur ekologisk dimension

Higab har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förekomst av råttor i parker, bostadsområden och andra offentliga miljöer kan påverka människors upplevelse av trygghet, trivsel och hygien och bidrar negativt till upplevelsen av den fysiska miljön.

Bilaga som ingår i beslutsunderlaget

- Motion av Toni Orsulic (M) och Hampus Magnusson (M) om samordning för att bekämpa och förebygga råttor i Göteborg.

Beskrivning av ärendet

Toni Orsulic (M) och Hampus Magnusson (M) har lämnat in en motion om samordning för att bekämpa och förebygga råttor. Stadsledningskontoret har översänt remissen till Stadsmiljönämnden och kretslopp- och vattennämnden för yttrande. Samt till exploateringsnämnden, miljö- och klimatnämnden, stadsfastighetsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Higab AB samt Renova AB för kännedom och eventuellt yttrande.

Motionen föreslår att Stadsmiljönämnden samt Kretslopp och vattennämnden, i samråd med berörda nämnder och bolag inom Göteborgs Stad, utvecklar och tillsätter en samordnande funktion med en ansvarig tjänsteperson för att leda, samordna och utveckla stadens arbete med att förebygga och bekämpa råttor i Göteborg.

Higab ska ta ställning till om bolaget tillstyrker eller avstyrker remissens förslag.

Remissvaret ska ha kommit in till stadsledningskontoret senast 2026-09-25.

Higab håller med i beskrivningen av att råttor utgör ett växande problem i delar av Göteborg. Bolagets erfarenhet är att problem ofta uppstår i anslutning till grönytor, parker och områden där människor vistas och äter utomhus. Förekomsten varierar över tid och påverkas bland annat av årstid, tillgång på föda och pågående markarbeten.

Större mark- och infrastrukturarbeten kan tillfälligt leda till att råttor söker sig till nya miljöer och därmed blir mer synliga. Samtidigt påverkas råttförekomsten även av faktorer såsom avfallshantering, byggnaders skick och ledningssystemens status.

Higabs arbete med förebyggande åtgärder

Higab arbetar kontinuerligt med att förebygga och hantera råttproblem inom fastighetsbeståndet. Arbetet omfattar bland annat underhåll av byggnader och ledningssystem, rörbyten, relining samt användning av smarta råttfällor.

Eftersom råttor rör sig över fastighetsgränser begränsas effekten av genomförda åtgärder när angränsande fastighetsägare inte vidtar motsvarande insatser. En långsiktig lösning kräver ett gemensamt ansvarstagande.

Information och ansvar är centrala framgångsfaktorer

En viktig del av det fortsatta arbetet är att säkerställa att fastighetsägare, verksamhetsutövare och allmänhet ges information om hur råttproblem kan förebyggas. Exempel på sådana åtgärder är att hålla sopkärl stängda, säkerställa att soprumsdörrar är täta, minska nedskräpning samt åtgärda övriga brister i byggnader och ledningssystem.

Bolaget bedömer att ett tydligt informationsansvar med utpekade kontaktpersoner inom respektive organisation sannolikt kan ge större effekt än att inrätta en ny central samordnande funktion.

Förvaltningens / bolagets bedömning

Higab delar uppfattningen att råttproblematiken behöver hanteras långsiktigt och att samverkan mellan olika aktörer är viktig. Bolaget bedömer dock att den praktiska bekämpningen och de förebyggande åtgärderna huvudsakligen behöver genomföras av respektive fastighetsägare, förvaltning och verksamhetsansvarig.

Higab ser därför begränsad nytta med att inrätta en ny samordnande funktion på stadsövergripande nivå. Bolaget bedömer att frågan i stället bör kunna hanteras inom befintliga organisationer genom utpekade ansvariga kontaktpersoner och förstärkta informationsinsatser.

För en långsiktig minskning av råttproblemen bedömer bolaget att det viktigaste är att samtliga berörda aktörer har tillgång till rätt kunskap och vidtar förebyggande åtgärder inom sina respektive ansvarsområden.

Mot denna bakgrund tillstyrker Higab motionens intentioner men med medskicket att syftet kan uppnås genom åtgärder inom befintliga organisatoriska strukturer snarare än genom att tillsätta en ny samordnande funktion.

Namn	Fredrik Setterberg
Titel	VD

Handling 2026 nr 88

Motion av Toni Orsulic (M) och Hampus Magnusson (M) om samordning för att bekämpa och förebygga råttor i Göteborg

Göteborg har ett stort och växande problem med råttor i stadsmiljön. Problemet är inte begränsat till enstaka kvarter eller stadsdelar utan återfinns i allt fler delar av staden.

Råttor förekommer naturligt där människor bor och verkar, men de ska normalt inte vara synliga i stadsmiljön. Råttor är naturligt skygga djur som undviker människor. I dag rapporteras dock allt oftare om råttor som öppet rör sig dag- och kvällstid på torg, i parker och i bostadsområden runt om i hela Göteborg. Detta tyder på att råttpopulationen har ökat till en nivå där djuren i mindre utsträckning undviker människor i sin jakt på föda.

En vanlig förklaring är att råttor tillfälligt blir synliga i samband med markarbeten eller byggprojekt som stör deras bon. Detta kan i vissa fall stämma. Samtidigt finns många platser där råttor observeras trots att inga sådana arbeten pågår. Problemet är därför mer omfattande och långsiktigt.

Det finns flera faktorer som bidrar till den ökande råttpopulationen. En viktig faktor är tillgången på föda, exempelvis genom bristfällig sophantering, nedskräpning eller matning av fåglar. En annan faktor är bristande underhåll av fastigheter, gårdar, grönytor samt vatten- och avloppssystem.

I Göteborg finns i dag en omfattande underhållsskuld i många bostadsområden. Samtidigt finns ett åldrande VA-system som i vissa delar är eftersatt. Parallellt genomförs stadsutvecklingsåtgärder där fler grönytor anläggs, vilket i grunden är positivt, men utan rätt underhåll kan dessa miljöer samtidigt skapa gynnsamma förhållanden för råttpopulationen. I kombination med brister inom sophantering och felaktig hantering av avfall i avloppssystemet bidrar detta till ett växande problem.

I dagsläget är ansvaret för råttbekämpning i stor utsträckning uppdelat mellan många olika aktörer. Fastighetsägare ansvarar för bekämpning i den egna fastigheten, medan kommunen ansvarar för allmän platsmark och den kommunala infrastrukturen. I praktiken leder detta ofta till punktinsatser som saknar samordning och därmed får begränsad effekt på den totala råttpopulationen.

Bristen på en tydlig kommunal samordning skapar också problem i kontakten mellan kommunen och privata aktörer. Ett konkret exempel är när representanter för organisationen Fastighetsägarna ville överlämna en undersökning om råttproblem bland sina medlemmar i Göteborg. Organisationen hänvisades då mellan olika förvaltningar och tjänstepersoner och fick slutligen beskedet att det inte fanns någon befattningshavare med ett tydligt ansvar för frågan. Om detta är situationen för en större intresseorganisation, är det rimligt att anta att enskilda fastighetsägare eller hyresgäster har ännu svårare att hitta rätt kontaktväg.

Effektiv råttbekämpning kräver samverkan mellan kommun, fastighetsägare och andra aktörer. Göteborgs Stad är dessutom genom sina nämnder och bolag den största mark- och fastighetsägaren i staden och ansvarar för nästan hela vatten- och avloppssystemet i kommunen. Detta innebär att kommunen har ett särskilt ansvar att samordna arbetet, både internt mellan förvaltningar och bolag samt externt gentemot privata fastighetsägare.

För att långsiktigt minska de hygieniska risker och skador som råttor orsakar behövs därför ett tydligare kommunalt ledarskap i frågan.

Det finns goda internationella exempel på hur ett sådant arbete kan bedrivas framgångsrikt. I Köpenhamn, och särskilt i Frederiksbergs kommun, har man genom ett systematiskt och samordnat arbete mellan 2017 och 2023 lyckats mer än halvera problemen med råttor. Erfarenheterna visar att ett tydligt ansvar, samordning och ett långsiktigt arbete kan ge mycket goda resultat.

Mot denna bakgrund finns ett behov av att Göteborgs Stad utvecklar en tydlig funktion med ansvar att samordna och leda arbetet mot råttor i staden.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:
Stadsmiljönämnden samt kretslopp och vattennämnden, i samråd med berörda nämnder och bolag inom Göteborgs Stad, utvecklar och tillsätter en samordnande funktion med en ansvarig tjänsteperson för att leda, samordna och utveckla stadens arbete med att förebygga och bekämpa råttor i Göteborg.

Toni Orsulic (M) **Hampus Magnusson (M)**